

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

**INSTRUMENTY POMOCY KRAJOWEJ
DLA SEKTORA
ROLNO-ŻYWNOŚCIOWEGO**

Warszawa 2006 r.

Spis treści

I. Preferencyjne kredyty inwestycyjne	3
II. Poręczenia i gwarancje	37
III. Pomoc finansowa dla grup producentów rolnych ze środków krajowych	40

Opracowano w Departamencie Pomocy Krajowej ARiMR

www.armir.gov.pl
Bezpłatna infolinia: 0 800 38 00 84

I. PREFERENCYJNE KREDYTY INWESTYCYJNE

Zgodnie z decyzją Kierownictwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zakresu rzeczowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2005 r. Agencja stosowała dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielonych w latach 1994-2004, a także dopłaty do oprocentowania nowoudzielanych kredytów inwestycyjnych w ramach linii kredytowych, które zostały zgłoszone do Komisji Europejskiej jako tzw. „pomoc istniejąca”. W pierwszej kolejności stosowano dopłaty do oprocentowania kredytów w ramach linii kredytowych o strategicznym znaczeniu dla podniesienia konkurencyjności gospodarstw rolnych oraz dostosowujących sektor rolno-spożywczy do wymogów unijnych.

Kredyty inwestycyjne z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielane są ze środków własnych banków, z którymi Agencja zawarła stosowne umowy.

Procedura ubiegania się o kredyty obejmuje:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii ośrodka doradztwa rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w banku współpracującym z Agencją wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez bank.

Ostateczną decyzję o udzieleniu kredytu podejmuje bank. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a bankiem.

Poniżej przedstawione zostały podstawowe informacje o zasadach udzielania kredytów w ramach poszczególnych linii kredytowych. Pełny tekst zasad udzielania kredytów dostępny jest na stronach internetowych Agencji (www.arimr.gov.pl).

1. Kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa – Symbol IP

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności rolniczej (gospodarstwa rolne, w tym agroturystyka w gospodarstwie rolnym, działy specjalne produkcji rolnej), przetwórstwa rolno-spożywczego i usług dla rolnictwa.

Kredyt może zostać wykorzystany m.in. na:

- zakup, modernizację, adaptację, budowę i rozbudowę gospodarstw i zakładów,
- zakup nieruchomości mających zgodnie z planem przestrzennego zagospodarowania gminy przeznaczenie rolnicze,
- zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi (w przypadku rolnictwa – nie starszych niż 3-letnie),
- zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,
- budowę ogrodzeń w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- zakup stada podstawowego,
- budowę i modernizację oczyszczalni i podczyszczalni ścieków w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych,
- budowę lub zakup wraz z przynależnym gruntem budynku mieszkalnego, pod warunkiem, że:
  - a) w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania,
  - b) koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 50 tys. zł,
- adaptację i remont budynków mieszkalnych i gospodarskich, o ile budynki te służą lub będą służyły świadczeniu usług agroturystycznych,

- modernizację budynków mieszkalnych, w tym: zakładanie instalacji kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, wody, gazu,
- urządzenie pól namiotowych, w tym sanitariatów i doprowadzenie wody,
- modernizację i adaptację pomieszczeń oraz zakup urządzeń i narzędzi związanych bezpośrednio ze świadczeniem usług weterynaryjnych,
- budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,
- zakup, budowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do prowadzenia badań jakości, skupu i konfekcjonowania miodu, wosku i innych produktów pasiecznych przez podmioty zajmujące się ich przetwórstwem,
- transport kupowanych maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych, zwierząt gospodarskich oraz środków obrotowych do produkcji rolnej, z wyłączeniem kosztów transportu własnego,
- zakup środków obrotowych niezbędnych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym, pod warunkiem, że nie przekraczają one 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia inwestycyjnego,
- zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji
- finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - b) opłat sądowych i notarialnych,
  - c) patentów, licencji,
  - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - a) 80% przedsięwzięcia w gospodarstwie rolnym, max. 4 mln zł,
  - b) 70% przedsięwzięcia w dziale specjalnym produkcji rolnej, max. 8 mln zł,
  - c) 70% przedsięwzięcia w usługach dla rolnictwa, max. 4 mln zł,
  - d) 70% przedsięwzięcia w przetwórstwie rolno-spożywczym, max. 8 mln zł lub 16 mln zł w przetwórstwie mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na inwestycje w zakresie dostosowania działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych obowiązujących w UE lub na wprowadzenie nowych technologii.

- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 8 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 2 lat,
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy wynosi nie mniej niż 3% w skali roku.

2. Kredyt na zakup gruntów rolnych – Symbol KZ

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności rolniczej (gospodarstwa rolne i działy specjalne produkcji rolnej).

Kredyt może zostać wykorzystany na zakup gruntów rolnych celem:

- utworzenia nowego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie wg GUS,
- powiększenia gospodarstwa rolnego do powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie wg GUS,
- finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - a) opłat za usługi (honoraria, konsultantów, studia wykonalności),
  - b) opłat sądowych i notarialnych.

Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach utworzonych lub powiększonych przy udziale tej linii kredytowej nie może przekroczyć 300 ha użytków rolnych. W przypadku działów specjalnych produkcji rolnej minimalna powierzchnia nie obowiązuje.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć jednocześnie:
  - a) 80% przedsięwzięcia i 4 mln zł,
  - b) poziomu średnich cen rynkowych gruntów w danym województwie wg GUS.
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 15 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 2 lat,
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy wynosi nie mniej niż 1,2% w skali roku.

3. Kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia – Symbol MR

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, które:

- w dniu zawarcia umowy kredytu nie przekroczyły 40 roku życia,
- posiadają wykształcenie rolnicze lub mają udokumentowany 3-letni okres pracy w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej o kierunku zgodnym z działalnością, na którą zostanie przeznaczony kredyt,
- mogą być rencistami, o ile prawo do renty ustalone zostało z tytułu częściowej niezdolności do pracy na podstawie przepisów innych niż przepisy o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- nie są emerytami.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności rolniczej (gospodarstwa rolne i działy specjalne produkcji rolnej).

Przy udziale kredytu można utworzyć lub urządzić gospodarstwo rolne o powierzchni użytków rolnych nie niższej od średniej w danym województwie wg danych GUS. Kredyt może zostać udzielony gospodarstwu rolnemu o mniejszej powierzchni, jeżeli zakup gruntów rolnych doprowadzi do powstania gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie wg danych GUS. W przypadku działów specjalnych produkcji rolnej minimalna powierzchnia nie obowiązuje.

Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach utworzonych lub powiększonych przy udziale tej linii kredytowej nie może przekroczyć 300 ha użytków rolnych.

Kredyt może zostać wykorzystany m. in. na:

- zakup w formie aktu notarialnego własności lub prawa wieczystego użytkowania działki lub działek rolnych wyodrębnionych geodezyjnie oraz naniesień i nasadzeń znajdujących się na gruncie i stanowiących jego wyposażenie,
- zakup, budowę, rozbudowę, modernizację, adaptację budynków i budowli gospodarczych,
- zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych – nie starszych niż 3-letnie,
- zakup stada podstawowego,

- utwardzenie placów w obrębie gospodarstw i działów specjalnych produkcji rolnej,
- zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,
- zakup środków obrotowych niezbędnych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym, pod warunkiem, że nie przekraczają one 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia inwestycyjnego,
- budowę lub zakup wraz z przynależnym gruntem budynku mieszkalnego, pod warunkiem, że:
  - a) w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania,
  - b) koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 50 tys. zł,
- budowę zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych,
- budowę, zakup, instalację urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach,
- budowę ogrodzeń w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej,
- budowę i modernizację dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
- budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowni ziemniaków, owoców i warzyw, dla potrzeb gospodarstw rolnych,
- założenie plantacji wieloletnich, ich prowadzenie (nawożenie i ochrona chemiczna roślin przed chorobami, szkodnikami i chwastami) do momentu wejścia w okres pełnego plonowania,
- zakup silosów zbożowych dla własnych potrzeb przez gospodarstwa rolne,

- zakup, budowę, rozbudowę i modernizację budynków, zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstw rolnych,
- zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
- finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - b) opłat sądowych i notarialnych,
  - c) patentów, licencji,
  - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - a) 80% przedsięwzięcia w gospodarstwie rolnym, max. 4 mln zł,
  - b) 70% przedsięwzięcia w dziale specjalnym produkcji rolnej, max. 8 mln zł.
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 15 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 2 lat.
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy wynosi nie mniej niż 1,2% w skali roku.

4. Kredyt w ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” – Symbol BR/10

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności rolniczej (gospodarstwa rolne i działy specjalne produkcji rolnej zamierzające zespołowo użytkować maszyny i urządzenia rolnicze) lub usług dla rolnictwa.

Kredyt może zostać wykorzystany m.in. na:

- zakup maszyn lub zestawów maszyn i urządzeń rolniczych wraz z ich montażem,
- zakup ciągników, przyczep rolniczych, samochodów ciężarowych i dostawczych,

- zakup, budowę, adaptację i modernizację myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw pakowalni ziemniaków, owoców i warzyw dla potrzeb gospodarstw rolnych,
- zakup, budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstw rolnych,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację elewatorów i silosów zbożowych,
- transport kupowanych maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych, z wyłączeniem kosztów transportu własnego,
- finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - b) opłat sądowych i notarialnych,
  - c) patentów, licencji,
  - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - a) 80% przedsięwzięcia w gospodarstwach rolnych tworzących zespoły wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, max. 4 mln zł,
  - b) 70% przedsięwzięcia w działach specjalnych produkcji rolnej tworzących zespoły wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, max. 8 mln zł,
  - c) 70% przedsięwzięcia w usługach dla rolnictwa, max. 4 mln zł.
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 8 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 3 lat,
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy w skali roku wynosi nie mniej niż 2% lub nie mniej niż 1% na realizację przedsięwzięć w zakresie nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu lub dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.

5. Kredyt w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce” – Symbol BR/13

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Na co może być przeznaczony kredyt?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie produkcji skrobi i jej modyfikatorów oraz produkcji ziemniaków skrobiowych.

Kredyt może zostać wykorzystany m.in. na:

- w zakładach produkcji skrobi i jej modyfikatorów:
  - a) modernizację istniejących instalacji i urządzeń poprawiających stan w zakresie gospodarki energią, wodą i ściekami, materiałami i surowcami oraz ochronę środowiska naturalnego,
  - b) zakup maszyn i urządzeń dla przetwórstwa ziemniaka na skrobię i jej modyfikaty,
  - c) modernizację węzłów cieplnych,
  - d) budowę, względnie modernizację oddziałów białka paszowego z wód sokowych ziemniaka,
  - e) budowę, względnie modernizację oddziałów modyfikacji – uszlachetniania skrobi ziemniaczanej,
  - f) zakup sprzętu dla poprawy kontroli jakości ziemniaków skrobiowych i skrobi ziemniaczanej,
  - g) budowę nowych lub modernizację baz odbioru surowca w szczególności na terenie zakładów przetwórczych i w bazach przeładunkowych w terenie;
  - h) budowę i modernizację dróg wewnętrznych w zakładach przetwórstwa ziemniaka na skrobię,
  - i) utwardzenie placów w obrębie zakładów przetwórstwa ziemniaka na skrobię,
  - j) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - opłat sądowych i notarialnych,

- patentów, licencji,
  - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.
- *w gospodarstwach produkujących ziemniaki skrobiowe:*
    - a) zakup sadzeniaków do reprodukcji oraz sadzeniaków do produkcji towarowej ziemniaków odmian skrobiowych,
    - b) zakup sprzętu do sadzenia, pielęgnacji i zbioru ziemniaków sadzeniaków i ziemniaków towarowych,
    - c) budowę, adaptację i modernizację obiektów na potrzeby przechowalnictwa sadzeniaków na cele produkcji towarowej ziemniaków dla produkcji skrobi ziemniaczanej,
    - d) zakup maszyn i urządzeń do nawadniania pól ziemniaczanych na cele produkcji skrobi ziemniaczanej,
    - e) budowę ogrodzeń w gospodarstwach rolnych,
    - f) utwardzanie placów w obrębie gospodarstw,
    - g) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
      - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
      - opłat sądowych i notarialnych,
      - patentów, licencji,
      - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - a) 80% przedsięwzięcia w gospodarstwie rolnym, max. 4 mln zł,
  - b) 70% przedsięwzięcia w przetwórstwie ziemniaka na skrobię, max. 8 mln zł lub 16 mln zł w przetwórstwie ziemniaków na skrobię na inwestycje w zakresie dostosowania działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych obowiązujących w UE lub na wprowadzenie nowych technologii.
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 8 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 3 lat.
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy w skali roku wynosi nie mniej niż 2% lub nie mniej niż 1% na realizację przedsięwzięć w zakresie nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu lub dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych i ochrony środowiska.

6. Kredyt w ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce” – Symbol BR/14

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów oraz osoby prawne.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie uboju, rozbioru oraz przetwórstwa mięsa czerwonego i drobiowego, chłodnictwa składowego w zakresie usługowego mrożenia i przechowywania mięsa pochodzenia krajowego będącego własnością zakładów mięsnych, produkcji mięsa czerwonego i drobiowego oraz przetwórstwa jaj.

Kredyt może zostać wykorzystany m.in. na:

- *w zakładach uboju, rozbioru oraz przetwórstwa mięsa czerwonego i drobiowego:*
  - a) budowę od podstaw oraz dokończenie budowy nowego zakładu wraz z pomieszczeniami socjalnymi,
  - b) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń związanych z produkcją,
  - c) modernizację i adaptację laboratoriów badania surowca w zakładach oraz zakup niezbędnego wyposażenia,
  - d) zakup urządzeń podnoszących jakość produktów, którymi są:
    - właściwe urządzenia do transportu i przepędu żywca, jak specjalistyczne pojazdy transportowe, wyposażenie magazynów żywca i korytarzy przepędowych,
    - nowoczesne urządzenia do przedubojowego oszałamiania zwierząt łącznie z ich unieruchamianiem,
    - urządzenia ubojowe i rozbiorowe oraz wszelkiego rodzaju sprzęt do mycia i sterylizacji urządzeń i pomieszczeń,
    - aparatura lub urządzenia do klasyfikacji jakościowej tusz, sprzęt do kontroli jakości oraz klasyfikacji tusz w liniach ubojowych w systemie EUROP,
    - nowoczesne systemy szybkiego wychładzania tusz,
    - komory do zamrażania i rozmrażania surowców mięsnych w kontrolowanych warunkach,

- nowoczesne urządzenia do wędzenia i obróbki cieplnej przetworów, sprzęt pomocniczy,
- sprzęt do kontroli oraz wyposażenie laboratoriów zakładowych,
- e) budowę i wyposażenie w niezbędne urządzenia pomieszczeń do przechowywania odpadów i ubocznych produktów uboju takich, jak:
  - przenośniki mechaniczne do odprowadzania ośrodka i kompletów jelit z linii ubojowych wraz z wyposażeniem do ich mycia i sterylizacji,
  - pojemniki dla krótkotrwałego przechowywania konfiskat (tzw. konfiskatory),
  - chłodnie mięsa zakwestionowanego,
  - magazyny ubocznych jadalnych i niejadalnych artykułów uboju oraz sprzęt zapewniający warunki dla właściwej konserwacji i mycia,
  - urządzenia do magazynowania krwi na cele technologiczne oraz jej przeróbki na plazmę i jej zamrażania i przechowywania,
  - sprzęt do krótkotrwałego przechowywania i usuwania odpadów,
- f) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - opłat sądowych i notarialnych,
  - patentów, licencji,
  - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.
- *w chłodnictwie składowym:*
  - a) inwestycje związane z przyjęciem i wydawaniem mięsa – rampy, hole manipulacyjne:
    - prace budowlane związane z budową ramp, poprawą stanu posadzek, pozwalających na ruch ciężkich wózków widłowych,
    - prace budowlane zapewniające właściwe warunki sanitarne (ściany, posadzki, sufity),
    - instalacje śluz do przyjęcia i wydawania mięsa,
    - instalacje wodno-ściekowe,
  - b) rozbudowę lub modernizację zamrażalni:
    - prace budowlane eliminujące krzyżowanie się dróg przy przyjęciu mięsa i jego wydawaniu,
    - prace budowlane zapewniające właściwe warunki sanitarne zamrażalni,

- zakup i montaż niezbędnych urządzeń i sprzętu oraz aparatury umożliwiającej zamrażanie mięsa,
- c) inwestycje związane z przechowywaniem mięsa:
  - prace budowlane zapewniające właściwe warunki sanitarne komór chłodniczych (ściany, posadzki, sufity),
  - instalacje monitoringu komór (czynnik chłodniczy, temperatura, człowiek w komorze, dozór),
  - modernizacja oświetlenia,
- d) inwestycje związane z kontrolą jakości mięsa:
  - sprzęt do kontroli klasyfikacji tusz w systemie EUROP,
  - sprzęt do kontroli wagi i wielkości ubytków naturalnych,
  - wyposażenie laboratoriów zakładowych w zakresie kontroli jakości mięsa,
- e) inwestycje związane z warunkami sanitarno-technicznymi chłodni:
  - rozbudowa, modernizacja zaplecza socjalnego,
  - rozbudowa, modernizacja myjni samochodów, palet, stojaków, regałów i innego sprzętu,
  - zakup sprzętu do mycia ramp, holi manipulacyjnych,
- f) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - opłat sądowych i notarialnych,
  - patentów, licencji,
  - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.
- *w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej:*
  - a) rozbudowę, modernizację, budowę obiektów przeznaczonych do prowadzenia w nich produkcji żywności,
  - b) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń związanych z produkcją,
  - c) adaptację oraz modernizację budynków będących własnością podmiotu ubiegającego się o kredyt,
  - d) budowę ogrodzeń,
  - e) inwestycje dotyczące infrastruktury w zakresie:
    - budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków lub podczyszczalni,
    - budowy lub modernizacji instalacji wodno-ściekowej,
    - budowy wewnętrznych dróg i dojazdów wewnątrz gospodarstwa lub działu specjalnego produkcji rolnej,

- f) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - opłat sądowych i notarialnych,
  - patentów, licencji,
  - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.
- *w zakładach przetwórstwa jaj:*
  - a) budowę od podstaw oraz dokończenie budowy nowego zakładu,
  - b) budowę, rozbudowę i modernizację obiektów związanych z przetwórstwem jaj wraz z pomieszczeniami socjalnymi i zapewnieniem oddzielenia części czystej i brudnej w obiektach,
  - c) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń związanych z produkcją,
  - d) budowę ogrodzeń,
  - e) inwestycje w infrastrukturze w zakresie:
    - budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków lub podczyszczalni,
    - budowy , rozbudowy lub modernizacji stacji uzdatniania wody, a także zakupie urządzeń do uzdatniania wody,
    - budowy magazynów, chłodni i instalacji chłodniczych,
    - budowy pomieszczeń do składowania odpadów i ubocznych produktów otrzymywanych podczas przetwórstwa jaj a także zakup urządzeń niezbędnych do ich funkcjonowania,
    - budowy wewnętrznych dróg, dojazdów i utwardzonych placów,
  - f) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - opłat sądowych i notarialnych,
    - patentów, licencji,
    - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - a) 80% przedsięwzięcia w gospodarstwie rolnym, max. 4 mln zł,
  - b) 70% przedsięwzięcia w dziale specjalnym produkcji rolnej, max. 8 mln zł,
  - c) 70% przedsięwzięcia w przetwórstwie jaj, max. 8 mln zł,

- d) 70% przedsięwzięcia w zakresie uboju, rozbioru, przetwórstwa mięsa lub chłodnictwa składowego, polegającego na dostosowaniu prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych obowiązujących w UE, max. 16 mln zł,
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 8 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 3 lat,
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy w skali roku wynosi nie mniej niż 2% lub nie mniej niż 1% na realizację przedsięwzięć w zakresie nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu lub dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.

7. Kredyt w ramach „Branżowego programu mleczarskiego” – Symbol BR/15

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie produkcji, przetwórstwa i skupu mleka bezpośrednio od producentów, produkcji serów topionych oraz badania mleka (laboratorium referencyjne lub laboratoria badania mleka podejmujące działania dla uzyskania akredytacji).

Kredyt może zostać wykorzystany m.in. na:

- *w produkcji mleka:*
  - a) zakup krów i jałowic hodowlanych posiadających świadectwo pochodzenia,
  - b) zakup i montaż dojarek, stacji udojowych i urządzeń chłodniczych,
  - c) zakup urządzeń do zbioru i przygotowania pasz dla bydła,
  - d) rozbudowę i budowę obór wraz z infrastrukturą,
  - e) modernizację obór,
  - f) zakup maszyn i urządzeń do gospodarki odchodami zwierzęcymi,
  - g) budowę i modernizację dróg łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
  - h) adaptację budynków gospodarczych na oborę,

- i) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają one 12 całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - opłat sądowych i notarialnych,
  - patentów, licencji,
  - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.
- *w przetwórstwie mleka:*
  - a) modernizację zakładów w celu dostosowania ich do standardów sanitarno-weterynaryjnych UE,
  - b) zakup maszyn i urządzeń do przetwórstwa mleka na produkty mleczarskie i mlekopochodne,
  - c) zakup urządzeń do wprowadzania systemów kontroli jakości w produkcji, przetwórstwie i skupie mleka obejmujący zakup nowoczesnej aparatury elektronicznej do badania jakości mleka surowego, półproduktów oraz produktów gotowych, gromadzenia i przekazywania informacji wraz z oprogramowaniem, jak również zakup specjalistycznych środków transportu wraz z ich wyposażeniem do przewozu próbek mleka lub półproduktów oraz wyrobów gotowych,
  - d) zakup samochodów-cystern do samodzielnego zbioru mleka lub urządzeń umożliwiających adaptację posiadanych pojazdów na cysterny do samodzielnego odbioru mleka od producentów,
  - e) zakup urządzeń chłodniczych do schładzania mleka z przeznaczeniem na wyposażenie punktów skupu mleka będących własnością podmiotu przetwarzającego mleko,
  - f) budowę i modernizację dróg wewnętrznych,
  - g) utwardzanie placów,
  - h) budowę ogrodzeń,
  - i) modernizację i adaptację laboratoriów badania surowca oraz zakup niezbędnego wyposażenia,
  - j) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - opłat sądowych i notarialnych,
    - patentów, licencji,
    - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

- *w skupie mleka:*
  - a) zakup dla producentów mleka dojarek, schładzarek, krów i jałowic posiadających świadectwo pochodzenia oraz urządzeń do zbioru i przygotowania pasz,
  - b) chłodni do skupu mleka,
  - c) samochodów cystern do zbioru mleka,
  - d) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - opłat sądowych i notarialnych,
    - patentów, licencji,
    - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

- *w produkcji serów topionych:*
  - a) modernizację zakładów w celu dostosowania ich do standardów sanitarno-weterynaryjnych UE,
  - b) zakup maszyn i urządzeń do produkcji serów topionych,
  - c) zakup maszyn i urządzeń do produkcji opakowań, o ile są one uzupełnieniem linii technologicznej do produkcji serów topionych,
  - d) zakup urządzeń do wprowadzania systemów kontroli jakości w produkcji serów topionych obejmując zakup nowoczesnej aparatury elektronicznej do badania jakości półproduktów i produktów gotowych, gromadzenia i przekazywania informacji,
  - e) budowę i modernizację dróg wewnętrznych,
  - f) utwardzanie placów,
  - g) budowę ogrodzeń,
  - h) modernizację i adaptację laboratoriów badania surowca w zakładach przetwórstwa mleka oraz zakup niezbędnego wyposażenia,
  - i) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - opłat sądowych i notarialnych,
    - patentów, licencji,
    - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP,

- *w laboratoriach:*
  - a) zakup aparatury niezbędnej do badania mleka,

- b) zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem do rejestracji wyników oceny mleka,
- c) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja budynków i pomieszczeń,
- d) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - opłat sądowych i notarialnych,
  - patentów, licencji,
  - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - a) 80% przedsięwzięcia w gospodarstwie rolnym, max. 4 mln zł,
  - b) 70% przedsięwzięcia w zakresie skupu mleka, max. 4 mln zł,
  - c) 70% przedsięwzięcia w przetwórstwie mleka, max. 16 mln zł.
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 8 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 3 lat,
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy w skali roku wynosi nie mniej niż 2% lub nie mniej niż 1% na realizację przedsięwzięć w zakresie nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu lub dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.

8. Kredyt w ramach „Branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce” – Symbol BR/16

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności w zakresie zbierania zwłok zwierząt i dostarczania ich do zbiornic i zakładów przetwarzających je na mączkę, zbierania i gromadzenia lub przetwarzania na mączkę zwłok

zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka, spalania mączek i tłuszczów zwierzęcych wytworzonych z produktów zwierzęcych szczególnego ryzyka.

Kredyt może zostać wykorzystany m.in. na:

- *podmioty zajmujące się wyłącznie zbieraniem wyspecjalizowanym transportem zwłok zwierząt i dostarczaniem ich do zbiornic i zakładów przetwarzających je na mączkę:*
  - a) zakup specjalistycznych środków transportu do zbierania zwłok zwierząt i ich części,
  - b) modernizację posiadanych środków transportu (poprzez zakup np. zbiornika na zwłoki zwierząt z materiałów łatwych do mycia i dezynfekcji),
  - c) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - opłat sądowych i notarialnych,
    - patentów, licencji,
    - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.
- *podmioty zajmujące się zbieraniem i gromadzeniem zwłok zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka:*
  - a) zakup specjalistycznych środków transportu do zbierania zwłok zwierząt i ich części,
  - b) modernizację posiadanych środków transportu (poprzez zakup np. zbiornika na zwłoki zwierząt z materiałów łatwych do mycia i dezynfekcji),
  - c) budowę lub modernizację zbiornic zwłok padłych zwierząt,
  - d) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z gromadzeniem zwłok,
  - e) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - opłat sądowych i notarialnych,
    - patentów, licencji,
    - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP,

- *podmioty zajmujące się przetwarzaniem zwłok zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka:*
  - a) modernizację i rozbudowę zakładów, łącznie z modernizacją cyklu technologicznego,
  - b) zakup urządzeń pomiarowych,
  - c) budowę i wyposażenie zbiornic zwierząt,
  - d) zakup specjalistycznych środków transportu do zbierania zwłok zwierząt i ich części,
  - e) modernizację posiadanych środków transportu (poprzez zakup np. zbiornika na zwłoki zwierząt z materiałów łatwych do mycia i dezynfekcji),
  - f) zakup specjalistycznych środków transportu do przewozu mączek i tłuszczów zwierzęcych,
  - g) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z produkcją mączek zwierzęcych i tłuszczów utylizacyjnych,
  - h) budowę i rozbudowę pomieszczeń socjalnych,
  - i) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - opłat sądowych i notarialnych,
    - patentów, licencji,
    - szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

- *podmioty zajmujące się spalaniem mączek i tłuszczów zwierzęcych wytworzonych z produktów zwierzęcych szczególnego ryzyka:*
  - a) dostosowanie lub budowa podajników mączek wytworzonych z materiałów szczególnego ryzyka do instalacji energetycznych do spalania,
  - b) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych ze spalaniem mączki,
  - c) budowę instalacji do wyłącznego spalania lub spopielenia mączek zwierzęcych przeznaczonych do termicznego przekształcenia,
  - d) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - opłat sądowych i notarialnych,

- patentów, licencji,
- szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

Ponadto, ww. podmioty z wyłączeniem tych, które zajmują się spalaniem mączek i tłuszczów zwierzęcych wytworzonych w produktach zwierzęcych szczególnego ryzyka, mogą przeznaczyć kredyt na przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury, np.:

- budowę lub rozbudowę stacji uzdatniania wody lub zakup urządzeń do uzdatniania wody,
- budowę lub modernizację instalacji wodno-ściekowej,
- budowę hali przyjęć surowca, muld, instalacji dezodoryzujących, wentylacyjnych i biofiltrów,
- budowę, modernizację i wyposażenie magazynów mączek,
- budowę i wyposażenie myjni specjalistycznych środków transportu i pojemników na odpady,
- modernizację urządzeń kanalizacyjnych, podczyszczalni lub oczyszczalni ścieków,
- budowę ogrodzeń, wewnętrznych dróg dojazdowych.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - a) 70% przedsięwzięcia realizowanego przez podmiot zajmujący się zbieraniem zwłok zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka, max. 300 tys. zł na każdy wyodrębniony zakład,
  - b) 70% przedsięwzięcia realizowanego przez podmiot zajmujący się przetwarzaniem zwłok zwierzęcych i ubocznych produktów zwierzęcych na mączkę, max. 8 mln zł na każdy wyodrębniony zakład,
  - c) 70% przedsięwzięcia realizowanego przez podmiot zajmujący się spalaniem mączek i tłuszczów wytworzonych z materiałów szczególnego ryzyka, max. 2 mln zł.
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 8 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 3 lat,
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy w skali roku wynosi nie mniej niż 2% lub nie mniej niż 1% na realizację przedsięwzięć w zakresie nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu lub dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych i ochrony środowiska.

9. Kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji zaakceptowanego przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Finansów programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa – Symbol OR

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów.

Na co może być przeznaczony wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności rolniczej (gospodarstwa rolne i działki specjalne produkcji rolnej) na gruntach wytypowanych przez Agencję Nieruchomości Rolnych do programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa.

Kredyt może zostać wykorzystany m.in. na:

- zakup w formie aktu notarialnego własności gruntów Skarbu Państwa oraz naniesień i nasadzeń znajdujących się na gruncie,
- zakup, budowę, rozbudowę, adaptację, modernizację budynków i budowli gospodarczych,
- zakup maszyn i urządzeń rolniczych – nie starszych niż 3-letnie,
- zakup stada podstawowego,
- budowę lub zakup wraz z przynależnym gruntem budynku mieszkalnego, pod warunkiem, że:
  - a) w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania,
  - b) koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 100 tys. zł,
- zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działkach specjalnych produkcji rolnej,
- budowę, zakup, instalację urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa,
- utwardzenie placów w obrębie gospodarstw i działek specjalnych produkcji rolnej,
- budowę ogrodzeń w gospodarstwach rolnych i działkach specjalnych produkcji rolnej,

- rekultywację gruntów rolnych,
- sfinansowanie niezbędnych nakładów rzeczowych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego (do 30% przedsięwzięcia),
- budowę silosów do zakiszania pasz objętościowych w gospodarstwach rolnych,
- zakup silosów zbożowych dla własnych potrzeb przez gospodarstwa rolne,
- zakup, budowę, rozbudowę modernizację budynków, zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstw rolnych,
- założenie plantacji wieloletnich, ich prowadzenie (nawożenie i ochrona chemiczna roślin przed chorobami, szkodnikami i chwastami) do momentu wejścia w okres pełnego plonowania,
- budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowalni ziemniaków, owoców i warzyw dla własnych potrzeb gospodarstw rolnych,
- zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
- finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - b) opłat sądowych i notarialnych,
  - c) patentów, licencji,
  - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć 95% przedsięwzięcia, max 4 mln zł.
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 15 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 2 lat.
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy w zależności od warunków, jakie spełnia oraz od rodzaju przedsięwzięcia nie mniej niż 1,2%, 2% lub 3% w skali roku.

10. Kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983) – Symbol GP

Kto może uzyskać wsparcie?

Grupy producentów rolnych posiadające decyzję wojewody właściwego ze względu na siedzibę grupy o wpisie do rejestru grup, prowadzące działalność, jako przedsiębiorca posiadający osobowość prawną.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności rolniczej (gospodarstwa rolne i działy specjalne produkcji rolnej) oraz przetwórstwa mięsa.

Kredyt może zostać wykorzystany m.in. na:

- zakup, modernizację, adaptację, budowę i rozbudowę budynków i budowli gospodarczych wykorzystywanych dla potrzeb działalności produkcyjnej prowadzonej przez grupę,
- zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi wykorzystywanych do produkcji rolnej,
- zakup stada podstawowego,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców, warzyw i ziemniaków, pakowni ziemniaków, owoców i warzyw dla potrzeb działalności prowadzonej przez grupę producentów rolnych,
- zakup, budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla potrzeb działalności prowadzonej przez grupę,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację elewatorów i silosów zbożowych dla działalności prowadzonej przez grupę,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację elewatorów i silosów do przechowywania nasion roślin oleistych dla potrzeb działalności prowadzonej przez grupę,
- wstępne przygotowanie płodów rolnych do sprzedaży (czyszczenie, mycie, sortowanie, pakowanie),
- zakup ciągników, przyczep rolniczych, samochodów ciężarowych, dostaw-

czych, specjalistycznych dla potrzeb działalności prowadzonej przez grupę,

- zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do: uboju, chłodzenia lub mrożenia mięsa, suszenia liści tytoniu, suszenia chmielu,
- zakup, modernizację, adaptację i wyposażenie w niezbędny sprzęt pomieszczeń lub obiektów, w których prowadzona będzie przez grupę producentów rolnych sprzedaż detaliczna,
- zakup niezbędnego wyposażenia pomieszczeń zlokalizowanych na terenach giełd rolniczych lub rynków hurtowych, w których grupa będzie prowadziła sprzedaż hurtową,
- budowę obiektów, zakup, modernizację i instalację maszyn oraz urządzeń poprawiających gospodarkę wodno-ściekową i ochronę środowiska,
- budowę i modernizację oczyszczalni i podczyszczalni ścieków w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych,
- budowę i modernizację:
  - a) dróg łączących teren zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego z siecią dróg publicznych,
  - b) dróg wewnętrznych w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - c) dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
- budowę ogrodzeń w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rekultywację gruntów rolnych,
- budowę silosów do zakiszania pasz objętościowych,
- budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,
- zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
- finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - b) opłat sądowych i notarialnych,
  - c) patentów, licencji,
  - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

- inwestycje dostosowujące do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymania kur niosek w klatkach bateryjnych poprzez modernizację klatek bateryjnych.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekraczać 70%, max. 8 mln zł lub 16 mln zł w przetwórstwie mięsa na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych obowiązujących w UE,
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 8 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 2 lat,
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy wynosi 0,25 stopy redyskontowej weksli.

11. Kredyt na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego w rozumieniu ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592) – Symbol GR

Kto może uzyskać wsparcie?

Rolnicy indywidualni posiadający pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów. Za rolnika indywidualnego uważa się osobę fizyczną podejmującą lub prowadzącą działalność rolniczą, będącą właścicielem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych:

- o łącznej powierzchni użytków rolnych nieprzekraczającej 300 ha,
- prowadzącą osobiście gospodarstwo rolne (podejmującą wszelkie decyzje dotyczące prowadzenia działalności rolniczej w tym gospodarstwie),
- posiadającą kwalifikacje rolnicze (kwalifikacje rolnicze posiada osoba mająca wykształcenie rolnicze co najmniej zasadnicze lub wykształcenie średnie lub wykształcenie wyższe; kwalifikacje rolnicze posiada również osoba, która osobiście prowadziła gospodarstwo rolne lub pracowała w gospodarstwie rolnym przez okres co najmniej 5 lat),
- zamieszkałą w gminie, na obszarze której położona jest jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład tego gospodarstwa.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności rolniczej (gospodarstwa rolne i działy specjalne produkcji rolnej).

Kredyt może zostać wykorzystany na zakup gruntów rolnych w celu:

- utworzenia nowego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż średnia w danym województwie wg GUS i nie większej niż 300 ha,
- powiększenia gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię co najmniej 1 ha użytków rolnych do powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż średnia w danym województwie wg GUS i nie większej niż 300 ha,
- finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - a) opłat za usługi (honoraria, konsultantów, studia wykonalności),
  - b) opłat sądowych i notarialnych.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć jednocześnie:
  - a) 90% ceny umownej gruntów rolnych, nie więcej jednak niż 4 mln zł na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych,
  - b) poziomu średnich cen rynkowych gruntów w danym województwie.
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 20 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 2 lat.
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy wynosi nie mniej niż 1,2% w skali roku.

12. Kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie, w tym wytwarzania surowców do produkcji bioetanolu i biokomponentów, zapewniających wysoką jakość produktu lub w zakresie dostosowania produkcji zwierzęcej do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt – Symbol NT

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności rolniczej (gospodarstwa rolne i działy specjalne produkcji rolnej).

Kredyt może zostać wykorzystany na realizację przedsięwzięć związanych z wprowadzaniem nowych technologii produkcji zwierzęcej i roślinnej zapewniających wysoką jakość produktu w porównaniu do technologii stosowanych już w gospodarstwie lub z dostosowaniem produkcji zwierzęcej do obowiązujących wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt, w tym m. in. na:

- modernizację, adaptację, budowę i rozbudowę budynków i budowli gospodarczych,
- zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych,
- budowę, adaptację i modernizację myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowni ziemniaków, owoców i warzyw dla potrzeb gospodarstw rolnych,
- budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstwa,
- budowę, adaptację i modernizację elewatorów i silosów zbożowych dla własnych potrzeb gospodarstwa,
- budowę, adaptację i modernizację elewatorów i silosów do przechowywania nasion roślin oleistych dla własnych potrzeb gospodarstwa,
- budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do wstępnego przygotowania do sprzedaży (czyszczenie, mycie, sortowanie, pakowanie) płodów rolnych wyprodukowanych w gospodarstwie,
- zakup ciągników oraz przyczep rolniczych,
- budowę, adaptację i modernizację pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach rolnych,
- budowę zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych,
- utwardzenie placów w obrębie gospodarstw,
- budowę ogrodzeń w gospodarstwach rolnych,
- budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,
- transport kupowanych maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych z wyłączeniem kosztów transportu własnego,
- zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
- finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:

- a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
- b) opłat sądowych i notarialnych,
- c) patentów, licencji,
- d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - a) 80% przedsięwzięcia w gospodarstwie rolnym, max 4 mln zł,
  - b) 70% przedsięwzięć w działach specjalnych produkcji rolnej, max. 8 mln zł.
- Maksymalny okres spłaty kredytu wynosi 15 lat, w tym karencja w spłacie kapitału nie może przekraczać 2 lat,
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy wynosi nie mniej niż 1% w skali roku.
- Kredytobiorcy po zrealizowaniu przedsięwzięcia zobowiązani są uzyskać:
  - świadectwo Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych – jeżeli realizowali przedsięwzięcia związane z wprowadzaniem nowych technologii produkcji,
  - zaświadczenie inspektora weterynarii lub ochrony środowiska – jeżeli realizowali przedsięwzięcia związane z dostosowaniem produkcji zwierzęcej do obowiązujących wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.
- W przypadku nie dotrzymania ww. warunku dopłaty Agencji za okres od daty zawarcia umowy kredytu do dnia przedstawienia odpowiedniego dokumentu obniża się do poziomu właściwego dla kredytów z linii IP.

13. Kredyt na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi

– Symbol: KL/01-kredyt inwestycyjny, KL/02-kredyt obrotowy

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Na co może być przeznaczone wsparcie?

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie działalności rolniczej (gospodarstwa rolne i działy specjalne produkcji rolnej).

Zakres przedmiotowy kredytu umożliwia:

- przywrócenie funkcji użytkowych:
  - a) zniszczonych lub uszkodzonych budynków inwentarskich, magazynowo-składowych, szklarni i innych budynków i budowli służących do produkcji,
  - b) budynków mieszkalnych,
  - c) urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa,
  - d) pomieszczeń socjalnych,
  - e) zagrodowych oczyszczalni ścieków,
  - f) placów w obrębie gospodarstw rolnych,
  - g) ogrodzeń,
  - h) murów oporowych,
  - i) uszkodzonych ciągników, maszyn, urządzeń rolniczych i urządzeń do zarządzania procesem produkcji poprzez przeprowadzenie niezbędnych remontów kapitalnych,
- przywrócenie produktywności poprzez zakup:
  - a) kwalifikowanego materiału szkółkarskiego na odtworzenie sadu,
  - b) stada podstawowego inwentarza żywego,
- zakup w miejsce zniszczonych: ciągników, maszyn, urządzeń rolniczych, urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji, a także samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,
- zakup rzeczowych środków obrotowych do produkcji rolnej, np.:
  - a) kwalifikowanego materiału siewnego i szkółkarskiego,
  - b) nawozów mineralnych,
  - c) paliwa na cele rolnicze,
  - d) inwentarza żywego, zaliczanego zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości do środków obrotowych,
  - e) matek pszczelich użytkowych i reprodukcyjnych,
  - f) pasz treściwych i koncentratów paszowych dla zwierząt gospodarskich,
  - g) materiałów opałowych do ogrzewania szklarni i tuneli,
  - h) pasz objętościowych.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Kwota kredytu nie może przekraczać oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę: wielkości strat w uprawach rolnych, inwentarzu, rzeczowych środkach do produkcji rolnej oraz wartości odtworzeniowej środków trwałych, nie więcej jednak niż 4 mln zł na gospodarstwo rolne lub 8 mln zł na dział specjalny produkcji rolnej. Udział własny kredytobiorcy nie jest wymagany,
- Okres kredytowania dla kredytu kłęskowego:
  - a) inwestycyjnego wynosi 8 lat, a w przypadku nakładów na zakup kwalifikowanego materiału szkółkarskiego na odtworzenie sadu – 5 lat, w tym karencja 1 rok,
  - b) obrotowego wynosi 24 miesiące, przy czym w przedstawionych w poniższej tabeli przypadkach okresy stosowania przez ARiMR dopłat do oprocentowania kredytu mogą zostać wydłużone:

Rok wystąpienia kłęski*	Rodzaj kłęski*	Okres stosowania dopłat
2000	wszystkie	36 miesięcy 48 miesięcy – jeżeli w 2003 r. wystąpiła kłęska suszy 4 lata – jeżeli w 2001 r. wystąpiła powódź 5 lat – jeżeli w 2003 r. wystąpiła kłęska suszy
2000	susza, powódź wymarżnięcie	4 lata 5 lat – jeżeli w 2003 r. wystąpiła kłęska suszy
2001	powódź	4 lata 5 lat – jeżeli w 2003 r. wystąpiła kłęska suszy
2001	wszystkie	3 lata – jeżeli w 2003 r. wystąpiła kłęska suszy
2002	wszystkie	3 lata – jeżeli w 2003 r. wystąpiła kłęska suszy
2003	wszystkie	3 lata – jeżeli w 2003 r. wystąpiła również kłęska suszy
2003	susza	3 lata

* kłęska, na likwidację której udzielono kredytu z linii KL/02

Jeżeli wykorzystane zostały ww. możliwości wydłużania stosowania dopłat, to dalsze wydłużenie okresu stosowania dopłat jest możliwe wyłącznie, jeżeli całkowity okres stosowania przez ARiMR dopłat nie przekroczy 5 lat i jednocześnie nie będzie trwał dłużej niż do dnia 30.04.2007 r.

W okresie objętym umową kredytu bank może wydłużyć okres spłaty kredytu kłęskowego obrotowego poza przedstawione powyżej maksymalne okresy stosowania przez ARiMR dopłat do oprocentowania. Agencja nie stosuje wówczas dopłat, a oprocentowanie kredytu nie może być wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a bankiem,

- Karencja w spłacie kapitału dla kredytu kłęskowego inwestycyjnego wynosi 2 lata, a w przypadku nakładów na zakup kwalifikowanego materiału szkółkarskiego na odtworzenie sadu – 1 rok,
- Wysokość oprocentowania dla kredytobiorcy wynosi nie mniej niż 1,2% w skali roku.

Ponadto, istnieje możliwość ubiegania się o zwiększenie dopłat ARiMR do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w przetwórstwie mięsa oraz kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych (symbol DMBRz, DMMRz).

1. Zwiększanie dopłat Agencji do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w przetwórstwie mięsa (Symbol DMBRz)

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów i osoby prawne.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych udzielonych przez banki przed dniem 24 września 2002 r. na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w przetwórstwie mięsa, w odniesieniu do niespłaconej części kredytu, jeżeli:
  - a) przedsięwzięcie realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorcę spełnia warunki przewidziane w rozporządzeniu i w branżowym programie wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce,
  - b) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytowej lub umowy o spłatę zrestrukturyzowanego długu,
  - c) kredytobiorca złoży w banku wniosek, na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR, wraz z opinią właściwego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR o zgodności realizowanego lub zrealizowanego przedsięwzięcia z celami określonymi w rozporządzeniu

i branżowym programie wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce.

- Dopłaty do oprocentowania ze środków Agencji mogą być zwiększone od dnia zawarcia przez bank z kredytobiorcą aneksu do umowy kredytu, określającego nowe warunki spłaty kredytu.
- Okres od dnia zwiększenia dopłat do oprocentowania kredytu objętego dopłatami Agencji do dnia całkowitej spłaty kredytu nie może być dłuższy niż wynikający z różnicy między 8 latami, a okresem, jaki minął od dnia udzielenia kredytu.
- Kwota kredytu objętego dopłatami Agencji nie może przekraczać poziomu określonego dla linii branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce (BR/14).

2. Zwiększanie dopłat Agencji do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w przetwórstwie mięsa oraz kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych (Symbol DMMRz)

Kto może uzyskać wsparcie?

Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych z wyłączeniem emerytów, spełniające wszystkie wymogi linii MR.

Jaka jest wysokość i warunki wsparcia?

- Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych udzielonych przez banki przed dniem 1 stycznia 2003 r. na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, w odniesieniu do niespłaconej części kredytu, jeżeli:
  - a) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców lub osoby trzecie, na które zostały przeniesione zobowiązania z tytułu spłaty kredytu spełniają warunki przewidziane w zasadach udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (MR),
  - b) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytowej,
  - c) kredytobiorca przedstawi w banku wniosek, na formularzu według wzoru określonego przez Prezesa Agencji, wraz z opinią właściwego Ośrodka Doradztwa Rolniczego o zgodności realizowanego lub zrealizowanego przedsięwzięcia z celami określonymi w rozporządzeniu i zasadach udzielania kredytów z linii MR.
- Dopłaty do oprocentowania ze środków Agencji mogą być zwiększone od

- dnia zawarcia przez bank z kredytobiorcą aneksu do umowy kredytu, określającego nowe warunki spłaty kredytu,
- Okres od dnia zwiększenia dopłat do oprocentowania kredytu objętego dopłatami Agencji do dnia całkowitej spłaty kredytu nie może być dłuższy niż wynikający z różnicy między 15 latami, a okresem, jaki minął od dnia udzielenia kredytu,
  - Kwota kredytu objętego dopłatami Agencji nie może przekraczać poziomu określonego dla linii na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (MR).

Procedura ubiegania się o zwiększenie dopłat do udzielonych kredytów:

- przedłożenie we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR:
  - a) zaświadczenia banku kredytującego zawierającego informacje o udzielonym kredycie,
  - b) uzyskanych w banku kredytującym kopii umowy kredytu wraz z kopiami innych dokumentów złożonych przy ubieganiu się o kredyt lub restrukturyzację zadłużenia,
  - c) uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR o zgodności zrealizowanego lub realizowanego przedsięwzięcia z celami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji oraz z zasadami udzielania kredytów z linii BR/14 lub MR,
- złożenie w banku kredytującym, który podpisał stosowną umowę z Agencją, wniosku na formularzu, wg wzoru określonego przez Prezesa ARiMR,
- zawarcie przez bank z kredytobiorcą aneksu do umowy kredytu, określającego nowe warunki spłaty kredytu.

Wykaz banków udzielających w 2005 r. kredyty inwestycyjne objęte dopłatami ARiMR i ich oprocentowanie*)

(przy wysokości stopy redyskonta weksli – 4,75% obowiązującej od 01.09.2005 r.)

Lp.	BANK	Oprocentowanie płacone bankowi przez kredytobiorcę					KL/01	KL/02
		IP	BR	MR, KZ, GR	GP	NT		
1	Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.	3,0875	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000	1,2000	1,2000
2	Bank BPH Spółka Akcyjna	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000		
3	Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.	3,0875	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000	1,2000	1,2000
4	PKO BP S.A.	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000	1,2000	1,2000
5	Kredyt Bank S.A.	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000		1,2000
6	ING Bank Śląski S.A.	3,0000	2,000	1,2000	1,1875	1,0000		1,2000
7	SGB GBW S.A.	3,0875	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000	1,2000	1,2000
8	Bank Zachodni WBK S.A.	3,0875	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000	1,2000	1,2000
9	Bank Millennium S.A.	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000		1,2000
10	Bank Ochrony Środowiska S.A.	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000		1,2000
11	BRE Bank S.A.	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000		1,2000
12	Bank Pekao S.A.	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000		1,2000
13	Nordea Bank Polska S.A.	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000		
14	Bank Inicjatyw Społeczno – Ekonomicznych S.A.	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000		1,2000
15	Mazowiecki Bank Regionalny S.A.	3,0875	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000	1,2000	1,2000
16	Raiffeisen Bank Polska S.A.	3,0000	2,0000	1,2000	1,1875	1,0000		

*) Dane aktualne w 2006 r. dostępne będą na stronie www.arimr.gov.pl

II. PORĘCZENIA I GWARANCJE

Poręczenia i gwarancje spłaty kredytów inwestycyjnych

Agencja udziela poręczeń lub gwarancji na zabezpieczenie spłat kredytów przeznaczonych na realizację inwestycji w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa.

Z poręczeń lub gwarancji udzielanych przez ARiMR mogą korzystać osoby fizyczne i prawne oraz inne podmioty nie będące osobami prawnymi, posia-

dające zdolność kredytową tj. zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w wyznaczonych terminach spłaty.

Poręczenia są terminowe i mogą być udzielane do wysokości 60% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu oraz odsetek od kwoty objętej poręczeniem, nie więcej jednak niż 1 mln zł. Gwarancje są terminowe i mogą być udzielane do kwoty 1 mln zł.

Podmiot ubiegający się o poręczenie lub gwarancję składa do Centrali Agencji, za pośrednictwem banku kredytującego, wniosek na formularzu zatwierdzonym przez Prezesa Agencji. Do wniosku powinny zostać załączone w szczególności:

- warunkowa umowa kredytu, tj. umowa zawierająca warunek, że bank uruchomi kredyt po przyjęciu udzielonego przez Agencję poręczenia lub gwarancji,
- plan przedsięwzięcia z pozytywną opinią właściwego terenowo Ośrodka Doradztwa Rolniczego,
- pozostałe dokumenty wyszczególnione we wzorze wniosku, dotyczące kredytobiorcy oraz realizowanego przedsięwzięcia.

Wniosek, który spełnia wymogi formalne rozpatrywany jest w terminie 30 dni od daty złożenia. Poręczenia lub gwarancje Agencji udzielane są przy łącznym spełnieniu następujących warunków:

- zawarciu z bankiem kredytującym warunkowej umowy o preferencyjny kredyt inwestycyjny, tj. z dopłatą Agencji do oprocentowania,
- ustanowieniu przez kredytobiorcę zabezpieczenia na rzecz Agencji na wypadek roszczeń wynikających z tytułu wykonania obowiązków poręczyciela lub gwaranta – w szczególności Agencja może żądać oświadczenia o poddaniu się przez kredytobiorcę egzekucji w trybie art. 777, pkt 4 kodeksu postępowania cywilnego,
- uiszczeniu przez kredytobiorcę prowizji w wysokości 1% poręczanej lub 2% gwarantowanej kwoty kredytu, najpóźniej do dnia uruchomienia kredytu.

Udzielenie poręczenia lub gwarancji następuje na podstawie umowy zawartej na piśmie między Agencją a kredytobiorcą. Po zawarciu powyższej umowy Agencja przedstawia bankowi kredytującemu do podpisu umowę poręczenia lub wystawia dokument gwarancji.

W okresie obowiązywania poręczenia lub gwarancji kredytobiorca ma obowiązek przekazywać Agencji okresowe sprawozdania i raporty oraz dokumenty i informacje niezbędne do oceny jego sytuacji finansowej i gospodarczej.

Poręczenia i gwarancje spłaty kredytów kłęskowych

Agencja może udzielać gwarancji lub poręczeń spłaty kredytów udzielanych na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych skutkami klęsk żywiołowych. Gwarancje i poręczenia udzielane są na oznaczony czas, do wysokości 80% wykorzystanej kwoty kredytu wraz z odsetkami od kwoty objętej gwarancją lub poręczeniem, nie więcej jednak niż do łącznej kwoty 65 tys. zł. Agencja pobiera prowizję w wysokości 0,8% kwoty udzielonego poręczenia lub gwarancji.

O udzielenie przez Agencję poręczeń lub gwarancji spłaty kredytów „kłęskowych” można ubiegać się wyłącznie za pośrednictwem banków, które podpisały z ARiMR umowę o współpracy. Obecnie współpracują z Agencją cztery banki, tj. Mazowiecki Bank Regionalny S.A., Bank Polskiej Spółdzielczości S.A., Bank Zachodni WBK S.A. oraz Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A.

Umowy o współpracy zawarte z powyższymi bankami przewidują uproszczony tryb rozpatrywania wniosków o udzielenie poręczenia oraz zwykły tryb rozpatrywania wniosków o udzielenie gwarancji.

Przy udzielaniu poręczeń kredytów kłęskowych obowiązuje tryb uproszczony, umożliwiający kredytobiorcom załatwienie wszelkich formalności bezpośrednio w bankach kredytujących, które działając w imieniu Agencji:

- przyjmują i rozpatrują wnioski,
- przyjmują prawne zabezpieczenia wierzytelności Agencji w formie weksli in blanco,
- zawierają z kredytobiorcami umowy o udzielenie poręczenia.

Agencja zawiera z bankami zbiorcze umowy poręczenia, obejmujące wszystkie kredyty kłęskowe udzielone przez dany bank, których zabezpieczeniem jest poręczenie Agencji.

Przy ubieganiu się o udzielenie gwarancji kredytu kłęskowego obowiązuje tryb zwykły zgodnie, z którym wnioski przedkładane są do Centrali Agencji za pośrednictwem banku kredytującego, po zawarciu przez kredytobiorcę warunkowej umowy kredytowej. Agencja w terminie 30 dni od daty wpływu wniosku o udzielenie gwarancji wraz z kompletem wymaganych dokumentów, podejmuje decyzję w sprawie udzielenia gwarancji i powiadamia o jej treści bank kredytujący oraz kredytobiorcę. W przypadku decyzji pozytywnej Agencja podpisuje z kredytobiorcą umowę o udzielenie gwarancji, a po ustanowieniu prawnych zabezpieczeń udzielanej gwarancji, do banku kredytującego przekazywany jest dokument gwarancji.

Poręczenia kredytów studenckich

Ze względu na trudności z dostępnością kredytów studenckich dla młodzieży z obszarów wiejskich m.in. ze względu na niewystarczające w opinii banków zabezpieczenia kredytowe, w tym trudności ze znalezieniem poręczycieli, o dochodach adekwatnych do oczekiwań banków, Agencja w ramach istniejącego systemu kredytów studenckich, począwszy od 2001 roku realizuje inicjatywę polegającą na udzielaniu poręczeń kredytowych.

W zależności od wysokości dochodu na osobę w rodzinie Agencja może poręczać do 80% lub do 100% wykorzystanej kwoty kredytu studenckiego. Poręczenie Agencji w wysokości 100% mogą uzyskać ci studenci, których dochód na osobę w rodzinie uprawnia do korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Agencja nie pobiera prowizji od udzielonych poręczeń kredytów studenckich.

Przy współpracy z bankami kredytującymi wdrożono procedury umożliwiające studentom załatwienie wszystkich formalności związanych z poręczeniem ARiMR bezpośrednio w placówkach bankowych. Ubiegając się o uzyskanie poręczenia Agencji należy w oddziale banku współpracującego z Agencją przedłożyć następujące dokumenty:

- wniosek o udzielenie poręczenia przez ARiMR na wzorze określonym przez ARiMR,
- zaświadczenie z urzędu gminy o zamieszkaniu na obszarze wsi,
- dokumenty świadczące o dochodach w rodzinie,
- zaświadczenie z gminnego ośrodka pomocy społecznej o wysokości dochodu na osobę w rodzinie studenta, kwalifikującego do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (dla studentów ubiegających się o poręczenie Agencji w wys. 100%).

Aktualnie wnioski o udzielenie poręczenia Agencji mogą być składane w Banku Gospodarki Żywnościowej S.A

III. POMOC FINANSOWA DLA GRUP PRODUCENTÓW ROLNYCH ZE ŚRODKÓW KRAJOWYCH

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od 2002 r. udziela pomocy finansowej grupom producentów rolnych na podstawie ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach (Dz. U. Nr

88, poz. 983). Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz. U. Nr 229, poz. 2273) oraz w oparciu o przepisy § 19a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16 poz.82 ze zm.) pomoc z budżetu krajowego skierowana jest do grup zarejestrowanych przez wojewodów do 30 kwietnia 2004r.

Poziom pomocy wynosi w pierwszym roku działalności 5%, w drugim 4%, w trzecim 3%, w czwartym 2% i w piątym 1% udokumentowanych rocznych przychodów netto ze sprzedaży produktów, z uwagi, na które grupa została utworzona i wytworzonych w gospodarstwach jej członków. Ponadto maksymalna kwota pomocy nie może być wyższa w kolejnych latach od 80-krotności, 64-krotności, 48-krotności, 32-krotności i 16-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia bez wypłat z zysku, którego wysokość jest ogłaszana przez Prezesa GUS za ostatni kwartał roku poprzedzającego przyznanie pomocy.

Pomoc finansowa w ujęciu rzeczowym dotyczy refundacji wydatków poniesionych na zakładanie i prowadzenie działalności administracyjnej grup producentów rolnych, w okresie pierwszych 5 lat od dnia wydania przez wojewodę decyzji administracyjnej stwierdzającej spełnienie przez grupę warunków określonych w w/w ustawie. W ramach pomocy finansowej na założenie i wsparcie działalności administracyjnej mogą być finansowane m.in. faktycznie poniesione wydatki na o usługi prawne, opracowanie planów działania grupy, zakup niezbędnego wyposażenia pomieszczeń administracyjno – biurowych o wartości jednostkowej poniżej 3.500,00 zł i socjalnych oraz wydatki wynikające z przyjętych przez grupy planów działania poniesione na wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne i fundusz pracy pracowników zatrudnionych przez grupę na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, na usługi doradcze i prawne, podróże służbowe pracowników administracyjnych, materiały i usługi związane z prowadzeniem działalności administracyjnej, podstawowe ubezpieczenia i najem pomieszczeń służących do prowadzenia działalności administracyjnej.

Do końca kwietnia 2004 r. w Polsce zarejestrowano 76 grup producentów rolnych, które spełniają warunki ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw.

Tabela 1. Liczba grup producentów zarejestrowanych w Polsce w latach 2001-2004

Lp.	Województwo	Liczba GPR wpisanych do rejestrów do 30.04.2004 r.				
		Lata rejestracji				
		2001	2002	2003	2004	Razem
1	dolnośląskie	3	1	3	0	7
2	kujawsko-pomorskie	1	5	3	1	10
3	lubelskie	0	0	8	1	9
4	lubuskie	0	1	0	0	1
5	łódzkie	0	0	1	1	2
6	małopolskie	0	4	6	0	10
7	mazowieckie	0	3	3	2	8
8	opolskie	1	0	1	0	2
9	podkarpackie	1	0	3	0	4
10	podlaskie	0	0	2	4	6
11	pomorskie	0	2	0	0	2
12	śląskie	0	0	1	0	1
13	świętokrzyskie	1	0	2	0	3
14	warmińsko-mazurskie	0	0	2	0	2
15	wielkopolskie	1	3	3	0	7
16	zachodniopomorskie	0	1	1	0	2
	RAZEM	8	20	39	9	76

* dane na podstawie informacji przekazywanych przez wojewodów

Najwięcej grup zarejestrowano w województwach: kujawsko-pomorskim i małopolskim – po 10, lubelskim – 9 i mazowieckim – 8.

Występuje duże zróżnicowanie pod względem ilości członków tworzących grupę, od minimalnej liczby określonej w ustawie o grupach tj. 5, do kilkuset producentów należących co jednej organizacji. Największą liczbę członków skupiają grupy producentów tytoniu i trzody chlewnej.

Zdecydowana większość grup została zarejestrowana ze względu na następujące produkty: owoce i warzywa – 22, zboża – 19, trzoda chlewna i tytoń po 9. Podział grup z uwagi na rodzaj produktu przedstawia Tabela 2.

Tabela 2.

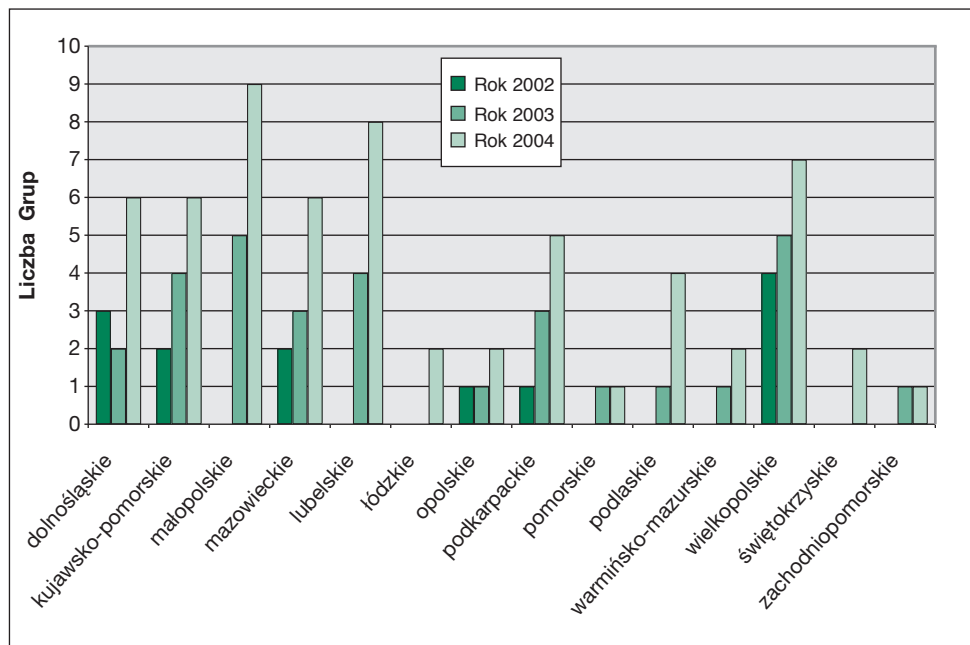
Produkty, grupy produktów ze względu na które utworzono grupy	liczba grup	udział
owoce-warzywa	22	28,9%
ziarno zbóż	19	25,0%
trzoda chlewna żywa	9	11,8%
liście tytoniu suszone	9	11,8%
mleko krowie	2	2,6%
drób domowy żywy	2	2,6%
strusie	2	2,6%
szyszki chmielowe	2	2,6%
buraki cukrowe	1	1,3%
jaja ptasie	1	1,3%
króliki żywe, mięso i jadalne podroby królicze: świeże, chłodzone, mrożone	1	1,3%
kwiaty świeże- cięte, doniczkowe	1	1,3%
mięso i jadalne podroby z drobiu- świeże, chłodzone i mrożone	1	1,3%
owce, kozy żywe	1	1,3%
rośliny zielne (lecznicze)	1	1,3%
ziemniaki świeże lub chłodzone	1	1,3%
żywiec wołowy	1	1,3%
RAZEM	76	100,0%

- **Za rok 2002** pomoc finansową otrzymało **13** grup producentów rolnych z 6 województw. Agencja wypłaciła środki w wysokości **829,4 tys. zł**. Średnia kwota udzielonej pomocy wynosiła **63,8 tys. zł**.
- **W 2003 r.** liczba beneficjentów tej formy pomocy wzrosła do **31**. Zasięg pomocy rozszerzony został na obszar 12 województw. Za 2003 r. pomoc wypłacono 31 grupom w łącznej wysokości **2.376,3 tys. zł**. Średnia kwota udzielonej pomocy wynosiła **76,7 tys. zł**.
- **W 2004 r.** do Agencji z wnioskami o pomoc finansową na założenie i wsparcie działalności administracyjnej wystąpiły **63** grupy. Agencja zawarła umowy z 61 grupami producentów rolnych na łączną kwotę pomo-

cy **6.141,6 tys. zł.** Z tytułu umów zawartych w 2004 r. przekazano pomoc **58 grupom** w łącznej wysokości **5.071,3 tys. zł.**

Najwięcej grup o pomoc finansową za 2004 r. ze środków krajowych wystąpiło z województw: małopolskiego – 9, lubelskiego – 8, wielkopolskiego – 7. Średnia kwota pomocy w 2004 r. wg umów wyniosła **100,7 tys. zł.**

Wykres 1. Liczba grup producentów rolnych korzystających z pomocy ARiMR w latach 2002-2004 w podziale na województwa.

Na podstawie analizy wniosków o płatność i dokumentów złożonych przez grupy korzystające z pomocy finansowej Agencji można zauważyć wyraźny trend wzrostowy przychodów ze sprzedaży produktów, ze względu na które grupy zostały utworzone i wytworzonych w gospodarstwach członków grup, co wskazuje na duże tempo rozwoju grup, wzrost obrotów handlowych i osiągniętych zysków.

W okresie stosowania tej formy pomocy przez Agencję nastąpił wzrost liczby grup producentów rolnych i ich członków. Według opinii przedstawicieli grup producentów rolnych udzielona przez Agencję pomoc finansowa przyczyniła się do ich rozwoju ekonomicznego, gdyż środki te mogły przeznaczyć na prowadzenie działalności statutowej.